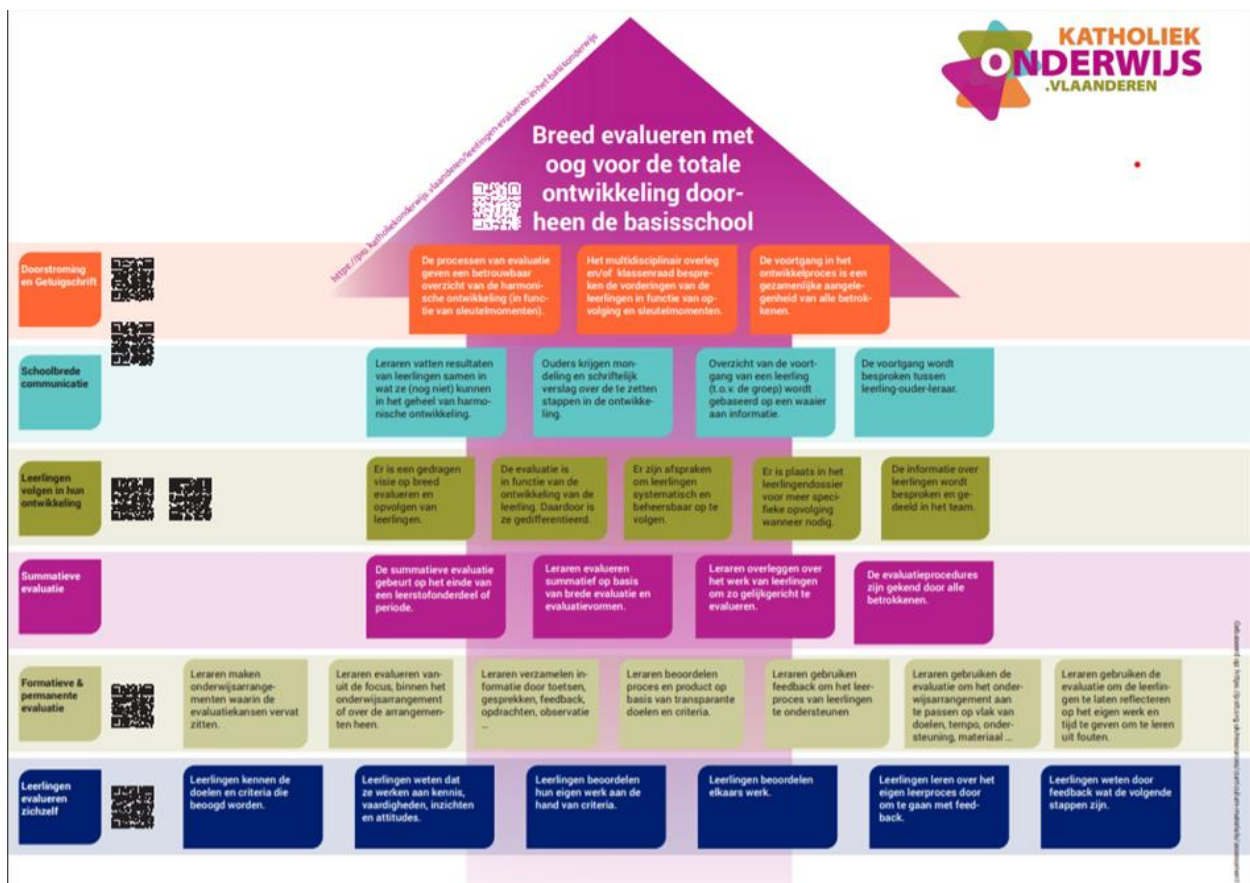

Breed evalueren taalontwikkeling Nederlands
2021-04-02

Breed evalueren met oog voor de totale ontwikkeling
doorheen de basisschool - Nederlands

Het schema 'Breed evalueren' brengt de verschillende lagen van evalueren in beeld. We passen het exemplarisch toe op taalontwikkeling Nederlands.

1.1 Leerlingen evalueren zichzelf

Leerlingen evalueren zichzelf (of anderen) aan de hand van criteria en weten door de feedback welke stappen ze nog kunnen zetten.

In dit voorbeeld schreven de leerlingen aan de hand van een model een poster over een 'Grote Belg'.

Jijzelf/ een medeleerling / de leraar controleert ...

		ikzelf		leraar
Wie kijkt na? Vul de naam van de lezer in. → Vink aan ☐ als je het in orde is.				
INHOUD	De muurkrant geeft een volledig beeld van de Grote Belg. Alle 4 de deelonderwerpen staan op de muurkrant. (2)			
	De informatieve teksten en de afbeeldingen beschrijven duidelijk (begrijpbaar) de Grote Belg. (1)			
	Er wordt voldoende informatie gegeven bij elk onderdeel. (1)			
	Er wordt veel nieuwe informatie gegeven. (1)			

VORM	Alle <u>inhoudelijke kenmerken van een muurkrant</u> zijn aanwezig: (2) - grote, opvallende titel - duidelijk kopjes - tekst bij elk onderdeel - afbeelding bij elk onderdeel			
	De zinnen zijn juist geformuleerd. (1)			
	Aandacht voor de spelling en de leestekens. (1)			
	De lay-out van het geheel is verzorgd (mooie, nette vormgeving). (1)			

Een muurkrant van een Grote Belg .

Effect?

Een muurkrant moet **informer**. Het moet de lezers en luisteraars uitleg geven over je Belg. Een muurkrant is een oude, traditionele manier om **informatie te verspreiden**.

Jij **verzamelt** veel informatie over de bekende Belg. Je kan opzoeken in boeken of op internet.

Wie?

Je **selecteert** de info die je echt wilt gebruiken en **ordent** het op de identiteitskaart.

(zie voorbeeld Frank De Winne)

ontvanger (luisteraar, lezer)

Een muurkrant maak je voor **jezelf, medeleerlingen, leerkrachten**. Je kan ook een muurkrant maken voor andere nieuwsgierige lezers of **bezoekers** aan een tentoonstelling.

In welke situatie / omstandigheden?

De **Romeinen** hadden al voor Christus een middel, vergelijkbaar met een muurkrant: ze schreven berichten op uithangborden op openbare plaatsen.

Vandaag de dag maakt men nog veel gebruik van muurkranten. Een krant is een goed voorbeeld.

Een muurkrant kan over **alles** gaan!

*Het gaat over één bepaald thema, een **hoofdonderwerp**. Dat is de **grote titel** van je muurkrant. Bij ons:

NAAM GROTE BELG

*De **deelonderwerpen** worden gepresenteerd in de vorm van artikelen met een duidelijke **kop**, een **afbeelding** en een **tekstje**. Bij ons:

- algemene info
- waarom Grote Belg, zijn/haar daden**
- (bijzondere) kenmerken
- waarom voor jou belangrijk**

Een muurkrant bestaat uit één groot vel **papier**, waarop allerlei afbeeldingen, kopjes en teksten geplakt, getypt of geschreven zijn. Er wordt met **kleuren** gewerkt om te verduidelijken.

We maken de muurkrant **digitaal** in het computerlokaal.

Een muurkrant kan in de klas en op het nieuwsbord buiten worden **gehangen** of digitaal op het digibord worden **gepresenteerd**.

1/ Je kiest een Grote Belg (= **titel**). (zie ideeënlijst)

2/ Vul de identiteitskaart in. Mag eerst met **sleutelwoorden**.

3/ Schrijf een kleine **tekstje** bij elk deelonderwerp.

Laat de tekstjes nakijken door de leerkracht.

4/ Maak je muurkrant op de computer in Publisher. Je denkt na over:

- de **inhoud** en de **vorm** van je tekstjes
- staand of liggend blad?
- de **schikking** van de deelonderwerpen op muurkrant
- ≠ kleuren en groottes **lettertypes** voor de tussentitels (en de slogan)
- **afbeeldingen**

5/ Je werkt alles netjes af.

6/ Je vermeldt in een klein lettertype jouw naam en adres onderaan de poster. Jij bent de **V.U.** dat is de **verantwoordelijke uitgever**. Op alle drukwerk (posters, flyers,....) moet dit vermeld staan!

7/ Lees na . (zie voorbeeld Frank De Winne)

1.2 Formatieve en permanente evaluatie

Vanuit een formatieve blik vergaar je gegevens over aandachtspunten voor de onderwijsarrangementen met taalontwikkeling in de focus en vergaar je feedback voor een individuele leerling en voor jezelf om je onderwijsarrangement bij te sturen op maat van de onderwijsbehoeften.

Voorbeelden

Frederik vraagt telkens hulp aan de leraar bij een moeilijk woord. Ze vraagt aan hem waarom hij steeds haar om hulp vraagt. Ze denkt met hem na hoe hij nog kan omgaan met moeilijke woorden.

Aïsha zee dat haar mama gisteren 'vielde' op de speelplaats. De leraar schrikt ervan en vraagt hoe het kwam dat ze 'viel'.

Tijdens het lezen zet de leraar zich naast Ayup en knoopt een gesprek aan over welke leesstrategieën hij gebruikt voor, tijdens en na het lezen.

De leraar is niet zeker dat Kim de instructie begrijpt. Ze parafraseert de instructie nogmaals en gaat meteen daarna aan Kim vragen wat ze moet doen. Ze vat de instructie nog eens samen en laat Kim die herhalen.

1.3 Summatieve evaluatie

Summatieve evaluatiegegevens willen de leerlingen beoordelen voor de bereikte ontwikkeling of doelen op langere termijn. De gegevens die verzameld werden door observatie, vragen, werkstukken, portfolio, toetsen, gestandaardiseerde en genormeerde toetsen kunnen gebruikt worden om te bepalen hoe het staat met het taalgebruik van de leerling en hoe we hem kunnen plaatsen in zijn schoolloopbaan.

Voorbeelden

De kleuterschool maakt driemaal per jaar een synthese via de klasscreening. Voor de taalontwikkeling maken ze gebruik van [G-screen](#).

Op het einde van een leerstofonderdeel doet de leraar een auditief controledictee, voor bv. de open lettergreep.

De leraar houdt een reflectiegesprek naar aanleiding van het schrijfportfolio. Wat heb je verzameld? Wat ging goed tijdens schrijven, wat blijft een uitdaging? Wat zou je nog willen oefenen? Welke tekst zou je graag voorlezen? Schrijf je graag? Wat schrijf je graag, wat niet?

Tijdens een [leesgesprek](#) bespreekt de leraar de leesinteresse, de boekenkeuze, de leestechiek en het leesbegrip van de leerlingen.

1.4 Leerlingen volgen in hun ontwikkeling

Een [systeem om leerlingen te volgen heeft doorgaans twee betekenissen](#): een (digitaal) leerlingendossier enerzijds, een genormeerd of gestandaardiseerd instrument om de prestaties van leerlingen te vergelijken met een normgroep anderzijds.

Voorbeeld leerlingendossier op basis van communicatief model

In het (digitale) leerlingendossier kan je de synthese bewaren die je over de leerling hebt in relatie tot de leeruitkomsten.

<i>De leerling</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Heeft hij voldoende zelfvertrouwen? Is hij zichzelf wanneer hij spreekt/schrijft? Durft hij zichzelf te presenteren? Past zijn manier van spreken bij zijn persoonlijkheid ook als hij voor een groep spreekt, ook als hij zich in een eerder formele situatie bevindt, wanneer hij beoordeeld kan worden? Komt hij op eigen initiatief tussen in een gesprek? Durft hij vragen te stellen, een mening te geven, zijn emoties te uiten?
<i>Wat gezegd wordt?</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Zegt hij duidelijk wat hij wil/moet zeggen? Is hij precies en volledig in wat hij zegt? Geeft hij voldoende of overbodige informatie?
<i>Waarover? (De betrouwbaarheid)</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Kan hij spreken over eigen gevoelens, gedachten en meningen? Is hij betrouwbaar in wat hij zegt? Klopt wat hij zegt met wat hij over de werkelijkheid zou moeten weten? Vertelt hij uit eigen ervaring of van horen zeggen? Vermeldt hij vanwaar hij iets weet? Spreekt hij over eigen ervaringen?
<i>De andere</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Houdt hij rekening met de andere? Past hij zich aan de andere aan? Past hij zich niet te veel aan de andere aan?
<i>De bedoeling</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Houdt hij zijn bedoeling in het oog en doet hij het nodige om zijn bedoeling te bereiken?

<i>De manier waarop</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Spreekt of schrijft hij verzorgd, helder, persoonlijk, leuk, mooi ... naargelang hijzelf dat wil en/of de situatie dat vereist? Vlot, soepel?
<i>De weg en de middelen</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Heeft hij een correcte, duidelijke uitspraak? Schrijft hij leesbaar en mooi? Gebruikt hij de in de concrete situatie geschikte weg (taal, register, tekstsoort en -conventies, opbouw van de tekst, woordkeuze, figuurlijk taalgebruik, beeldspraak, humor, niet-talige middelen, correcte en duidelijke uitspraak, gepast tempo, intonatie, stemvolume, gespreksconventies, communicatieconventies, spellingconventies, strategieën, schrijfhouding, ...) en de geschikte middelen (tekstverwerker, telefoon, hulpmiddelen als woordenboeken, spellingcontrole ...) om zijn doel te bereiken? Werkt hij in fasen wanneer hij een verzorgde boodschap wil afleveren? Wil hij en kan hij daarover nadenken? Beschikt hij over de nodige begrippen en de nodige woordenschat om daarover te praten?
<i>De omstandigheden</i> <i>De situatie</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Houdt hij rekening met de omstandigheden waarin hij iets zegt of schrijft?
<i>Het effect, de reactie</i>	<i>Als spreker of schrijver:</i> Houdt hij rekening met het mogelijk effect van wat hij zegt of schrijft? Reageert hij wanneer hij daar eigenlijk behoefte aan heeft of is hij daar bang voor?

Voorbeeld genormeerd of gestandaardiseerd instrument

Alle scholen maken gebruik van de verplichte [taalscreening](#). Vanaf het schooljaar 2021-2022 wordt die afgenomen bij aanvang van de leerplicht, op 5-jarige leeftijd.

Voor sommige aspecten van Nederlands bestaan er leerlingvolgsystemen zoals voor spelling, lezen, woordenschat. Meer info vind je <http://www.prodiagnostiek.be/?q=materialendatabank>.

1.5 Schoolbrede communicatie

**KWALITEITS-
ONTWIKKELING**

→ Reflecteren:

- Wat werkte goed?
- Wat werkte minder goed?

Hoe pakken we het volgende keer aan?

Naast de communicatie met de leerling en de ouders, kunnen de evaluatiegegevens gebruikt worden op schoolniveau. Ze kunnen dienen als hefboom voor onderwijsverbetering. De school kan de resultaten van evaluatie gebruiken om ook zichzelf te evalueren. Evaluatie biedt zo niet alleen een spiegel voor het kind, maar ook een spiegel voor de school. De school kan zich vragen stellen over de kwaliteit van het geboden onderwijs, over de meest gepaste differentiatie- en/of remediëringsmaatregelen, over de inzet van extra leraren en ondersteuning. Evaluatie kan binnen een school uitgroeien tot een stimulans om na te denken over een lijn in je evaluatiebeleid en te werken aan een taalbeleid dat door het hele team gedragen wordt.

Voorbeeld

De school neemt elk jaar [gestandaardiseerde](#) en [gevalideerde](#) proeven af die georganiseerd worden door Katholiek onderwijs Vlaanderen.

1.6 Doorstroming en getuigschrift

Informatie verkregen uit evaluatie wordt ook vaak gebruikt voor oriëntering van leerlingen. Op het einde van het lager onderwijs wordt een eindtoets taal vaak gebruikt om leerlingen naar een bepaalde onderwijsvorm in het secundair onderwijs te oriënteren. Deze toetsen meten vaak slechts één aspect van taalvaardigheid, zoals hoe goed leerlingen kunnen spellen of hoe goed hun woordenschatkennis is. Gegevens uit brede evaluatie geven een vollediger beeld van de competenties Nederlands van een leerling en geven ook een idee waar de talige noden van een leerling zich bevinden. Op die manier kan bijvoorbeeld nagedacht worden over hoe een leerling met een taalachterstand toch naar het aso kan en welk soort ondersteuning daarvoor nodig is. Het doel van breed evalueren is om een objectiever beeld van de leerling te krijgen en hem niet te oriënteren op basis van een vermeende (taal-)achterstand. Bovendien is taal niet de enige factor die in overweging genomen wordt bij de oriëntering. Andere leergebieden, zoals wiskunde... worden in het onderwijs ook beter breed geëvalueerd en het gehele plaatje draagt dan bij aan het beeld dat de leraar van een leerling vormt. Op die manier kan de oriëntering van leerlingen beter onderbouwd en objectiever worden.

